

ZPRÁVODAJ

JIRÁSKOVA HRONOVA

PŘEHLÍDKA AMATÉRSKÉHO DIVADLA
S ČESKOU, MORAVSKOU A SLOVENSKOU
ÚČASTÍ A ZAHRANIČNÍMI HOSTY

Komu ruku podáš

Zed' nářků na náměstí reflektuje naši, řekněme (s přimhouřením očí) demokratickou nezralost. Od opileckých přípisů a vzkazů až po svatební oznámení. Proč by to mělo vadit? Ať si každý píše, co chce. Ale konečně je tu i jedna kresba-nápis velice trefná. Pod obrázkem postavíček, které si nadšené a upřímně tisknou ruce, je napsáno: „Akorát nevím, kdo jsou starý známý a kdo starý struktury.“ Kráčíme ze starých struktur, tak jako na obrázku, a potkáváme se — sami se sebou. Výroků o starých strukturách padlo při přípravě JH i v dosavadním průběhu dost a dost. Dokonce v souvislosti s lidmi, kteří v minulost nosili kůži na trh. Tam, kde bychom se mohli trefit do černého je vyklizené pole (ne že by na něm leccos nerašilo), ale trefovat se je módní. Ještě loni jsme se trefovali do NICH. Dnes musíme, přátelé, už jen sami do sebe. Proto s ironií nápisu souhlasím.

—gs—

Slavík a Deyl a tvořivá dramatika

Druhý z nich předloni „vyhrál“ Hronov se svými trebičskými dětmi a rozložil tak vztahy soutěže — nesoutěže. První zaujal svým Hudradlem loni i letos. Oba se už po léta pohybují v oblasti dětské dramatické hry. Jarda Deyl byl letos v červnu na výměnném zájezdu do Bulharska, kde se setkal s podobnými principy, o které usilujeme u nás. Ve Veligradu mají např. jakési dětské městečko, které metody dramatické výchovy využívá a je to znát i na dokonalém představení jejich souboru. V Blagoevgradu chtějí založit centrum dramatické výchovy a obracejí se i na nás, abychom pomohli se svými zkušenostmi. Přitom si Jarda Deyl posteskl, že sisyfovská práce

(pokračování na str. 4)

Jedna otázka - jedna odpověď Vidím divadlo vo všetkom

Jediná otázka režisérovi trnavského TANAPu, ináč režisérovi UND v Prešove, predtým trnavského mládežníckeho divadla:

Ste jedným z tých režisérů na Slovensku, ktorí systematickou spoluprácou s ochotníkmi a zavádzaním vyhranenej poetiky do ich tvorby posúvate dopredu obzory slovenského, a to nielen ochotníckeho divadla. Keďže váš divadelný pohľad na svet je natoľko originálny a ozvláštnený, že práce z neho pochádzajúce v trnavskom divadle na Kopánke vzbudili aj širšiu pozornosť

Téměř tři sta cihel zakoupili, položili a nechali zaplatit včera do kmotrovských listů oběť Hronova i návštěvníci. Dostavba divadla tak dostala nový impuls a je načase. Od jednoho místního vtipálka jsme se dozvěděli, že se jí říká Gabčíkovo-Nagymaros. Tržba brigády — takřka 3 tisíce korun, to je slušný počin. (sš)

Slováci & Jiráskov Hronov

V posledných piatich rokoch pokračuje pozitívny vzťah slovenských divadelných ochotníkov k Jiráskovu Hronovu.

Objavujú sa na ňom nové a mladé súbory ako napr. súbor z Levoče s inscenáciou hry M. Lasicu - J. Satinského Náš priateľ René, Divadlo pod kupolou z Košíc so surrealistickou inscenáciou Prévortových Divadelných zábaviek, či súbor z Partizánske-

ho so svojiským pohľadom na ruskú a sovietskú literatúru v inscenácii Gogoľových Hráčov a Il'f - Petrovovom Zlatom telati nazvanom Frikando, frikando.

Tieto súbory spolu s burcujúcim predstavením trnavského DISK-u (A čo?!) výrazne v roku 1988 ovplyvnili nielen slovenské, ale i české divadlo a objektívne patrili medzi to najpokrokovejšie (v dnešnom chápaní významu tohoto slova), čo bolo (pokračovanie na str. 3)

Za umeleckým slovom

sa môžete vybrať do prekrásnej jesennej oravskej prírody v dňoch 26. — 30. septembra, pretože v tomto termíne bude Dolný Kubín dejiskom už XXXVI. Hviezdoslavovho Kubína — celoslovenskej prehliadky v umeleckom prednese poézie a prózy a v tvorbe divadiel poézie.

V amfiteátru ITALOVÉ

Od 14 hodín v amfiteátru parku môžete vidieť predstavení dvacetičlenné skupiny italských študentů. Vystúpení zprostredkovalo italské veľvyslanectví na vlastnú žiadosť študentů. V programe je zaraden Vergílius i Homér, víťaz o predstavení nepodařilo zjsť.

Leto s divadlom

Týždenný pobyt v príjemnom rekreačnom prostredí neďaleko Bratislavy pripravil, finančne a organizačne zabezpečil Zväz divadelných ochotníkov zo Slovensku pre 25 mladých divadelníkov. Po celý čas sa budú venovať hereckej tvorbe a osvojovať si taje rozličných javiskových poetík. Oboznámia sa so základnými princípmi hlasovej techniky, javiskovej reči i pohybu. Takisto navštívia predstavenia profesionálneho divadla a nezabudlo se ani na teóriu či dejiny divadla.

Herečka a divadelní fotograf. Poslankyně České národní rady a dvorní fotograf listopadové revoluce. Daniela Kolářová a Jaroslav Krejčí... Zavítali do Hronova, aby se pokusili v komponovaném pořadu Stávkové divadlo evokovat revoluční atmosféru. Obdivují jejich vyprávěčské schopnosti, ale není nad to, být při tom.

FOTO: BRONĚK HOFMAN

(pokračování na str. 2)

střípky

NEJDELŠÍ OCHOTNÍK

Pan ing. Šindler, kterého mezi festivalovými hosty určitě nikdo nepřehlédl, měří 203 centimetrů. Podle pana Vavříčky, je to nejvyšší ochotník — účastník JH za posledních 60 ročníků Jiráskova Hronova. (sš)

„DESETILETÍ“ V MALÉM SÁLE

Na sobotu je připraveno setkání účastníků Jiráskových Hronovů, kteří tady pobývají nejméně podesáté. Sejdou se v malém sále divadla v 10 hodin dopoledne. (sš)

SLÁVIE V LATI

Podle sdělení slovenských hostů, již včerejší představení proběhlo ve Slávii ke vši spokojenosti. Včera jsme kritizovali hluk, který se ozývá z hospody, ale po zásahu štábu je nyní vše v pořádku. (sš)

ZLOMILO SE TO

Středa překročí poločas 60. Jiráskova Hronova a to, co se dosud odehrálo na „prvním svobodném“, jak s oblibou říkáme, naše nadšení pro věc příliš nepovzbudilo. Představení podával jakýs-takýs obraz o usilování amatérského divadla (lépe by bylo nazvat to částí vzorkovnice českého a slovenského mezirevolučního období v amatérském divadle). Určitě iritujičtí impulsy jsme zaznamenali na lince Vyšetřování revizora — Vodní slípka — Marx — Herkuleš. Takže přeče, a to máme druhou půlku před sebou. Škoda jen, že dosud nedovédeme vyjádřit koncepčněji svůj vztah k Jiráskovu Hronovu, názory a náměty se nám do redakce moc nehrnou. Přestože to v každém věži jak zakletá bublina. Nechtěli byste k tomu říci své slovo? —gs—

REFLEXE

NA JEDNÉ NOZE

Přáli jste si být klaunem? Přáli jste si být ztracenou slabikou? Přáli jste si tvořit květiny za světla? Jedna hodina včerejší noci plnila sny. Mohli jsme být důvěřivými dětmi. Včera v noci stál na jevišti Hans Arp. Mohli jsme potěškat bednu teček nad i! Byli jste tam? Pavel Konečný. Kdo to je? Stojí na stupínku jeviště. Natažená ruka, oči upřené vzhůru. Čeká až spadne slabika. Je to Hans Arp. Kdo je publikum? Hans Arp chce dopublikum. Pavel Konečný z nás dopublikum udělal. Publikum volá ztracenou slabiku. Publikum křičí na ztracenou slabiku. Ona padá. Obludnost světa? NE! Svět je krásný navzdory chrochtajícím nadsavinám! Publikum nahlas recituje o zrození křidel. Publikum tiše recituje o zrození křidel. Hans Arp to nabídl. Publikum CHTELO recitovat. Hronov 8. 8. Umělecká agentura KKS Ostrava: Hans Arp - Na jedné noze - režie Pavel Konečný - hraje Pavel Konečný, hudba - Miloš Štědroň. Největší potlesk. Nejupřímnější potlesk. ZORA VONDRÁČKOVÁ

Odečtete-li od Curychu Strasburg získáte 1916. Pokud jste upadli do hluboké deprese, je tomu tak proto, že jste neviděli monodramu Pavla Konečného. Svět je totiž krásný, navzdory chrochtajícím nadsavinám. PS. Majitelem kuřete jsem já!

-el-

VĚRNÝ AŽ DO SMRTI

Další z mimodivadelních pořadů byl věnován hronovskému rodákovi, Egonu Hostovskému. Spisovateli, diplomatu, který prožil dvojí emigraci a zemřel daleko od domova. Část jeho díla, kromě nejranějšího, u nás mohla vyjít jen krátce na přelomu šedesátých a sedmdesátých let, pak i to co bylo, zmizelo z knihoven. Dramatické osudy spisovatele připomněli členové hronovského souboru (ing. Houštěk, L. Cervený spolu s Petrem Bartákem a Marianou Šrajtřovou) působivě a citlivě. Škoda, že ve Slávii nebyla ani dvacítká posluchačů. —gs—

Vidím divadlo vo všetkom

(dokončení ze str. 1)
liš určenom smere. Keď som došiel do stavu tej drzosti, že som začal vidieť divadelné jadro vo všetkom, čo na svete existuje, rozhodol som sa, že o takéto divadlo sa pokúsím; hrať o všetkom, čo ma inšpiruje alebo dráždí, ale bez ohľadu na to, či to zapadá do starých schém, ale aj starých kánonov. Mnohí iní, ale ani ja sám neviem, až kam to môže dospieť.

Zaznamenal —akr—

Divadelní zážitek

Vzdor mnoha organizačním nesnázím, které začaly tím, že auto poslané pro Zdeňka Hedbábneho jej nezastihlo na místě předem určeném a skončily narychlo přivezeným a ještě rozespálým číšníkem, který nás krátce před jedenáctou vpustil do Jiráskova divadla, se konala přednáška, či chcete-li beseda, o Alfrédu Radokovi. Profesor Jan Císař zcela profesionálně zaskočil za svého ztraceného kolegu a pan Jaroslav Krejčí kouzlem své osobnosti doplnil obraz génia české režie o konkrétní lidské dimenze a pokusil se vysvětlit ty nejzákladnější rysy jeho tvůrčí metody.

V přeplněném malém sále Jiráskova divadla se sešli všichni, kterým jméno Alfréda Radoka alespoň něco říkalo a myslím si, že odcházeli bohatší nejen o nové poznatky z historie českého divadla, ale i o nové impulsy pro vlastní tvůrčí práci a v neposlední řadě s přesvědčením, že divadelník a vůbec člověk se musí neustále učit, chce-li v divadle a v životě něčeho dosáhnout. Je to zvláštní, ale pro mne bylo toto dopolední setkání největším divadelním zážitkem. (el)

DIALOG: REŽISÉR - SCÉNOGRAF

Jeho existence se zdá přirozená, divadlo se bez dialogu neobejde. A přesto se výsledky těchto práce často markantně rozcházejí. Jeden o koze, druhý o voze.

Dřevický klub mladých divadelníků letos nabídl exklusivní „toulky za poznáním“. Vedle zahraničních lektorů i přítomností dvou zvučných osobností, režiséra Petra Scherhaufera a scénografa Jána Zavarského, kteří s šesti frekventantů zdolávají břehy nejrůznějších „ismů“ v divadelní kultuře 20. století. A to jako praktické cvičení o vztahu k dramatickému prostoru. Ctou se kompletní texty autorů, reprezentující umělecké směry, hledají určující znaky, pojmy, souvislosti. Vzniká projekt o věcném hledání smyslu umělecké tvorby — zatím v dialogu mezi lektory a „žáky“.

Slyšet čist Petra Scherhaufera u nás neznámou surrealistickou Lorcovu hru „Publikum“, plnou smyslnosti, imaginace, nemusí patřit mezi „umělecké zážitky“, ale pracovní přednes soustřeďuje k myšlení a navazující analýze. Sice v chvatu, protože hronovský týden moc času nenabízí. Dotýkáni však může být impulsem pro samostatné studium a orientaci těch, kteří v semináři pracují.

Jedna z účastnic mi řekla, že setkání s oběma lektory jakoby uzavřelo její třileté studium scénografie na li-

dové konzervatoři. Režisér-scénograf, společné myšlení, společná tvorba. Příklad dřevického semináře není jen v tématu samém, ale i ve sledování myšlení Jána Zavarského a Petra Scherhaufera.

Možná, že si dobře neuvedomujeme, co nám přítomnost osobností z profesionálního života přináší. Možná, že se nám účast v jejich semináři (bohužel letos i v seminářích dalších) zdá malá. Šest proti dvěma, to jsou počty jako pro „akademickou půdu“. Domnívám se, že „toulky za poznáním“ by mohly inspirovat větší část divadelníků na tomto hronovském setkání. Nikoho nelze „nánutit“, ale mnoho letos napovídá o vlastním sebeuspokojení. Svoboda, improvizace, nezájem...

—gs—

Hronovské chalupy

Pokud si v pátek 10. srpna budete chtít odpočinout od divadla, můžete se zúčastnit procházky „Hronovské chalupy“. Prohlédnete si poslední hronovské chalupy s doprovodem a výkladem hronovského učitele A. Jiráskova. Procházka bude ukončena v klubovně hronovského Domu mládeže, kde bude promítнут film p. Novotného Chalupy. Sraz účastníků ve 13.30 hodin u zvonce Římsko-katolického kostela.

Trnavské divadlo na Kopánke prišlo do Hronova s leporelom TANAP. Ale nebolo to, ako sme videli, iba o otázkach našej nečistenej prírody. Škoda, že táto inscenácia sa v Hronove trochu omeškala.

Roztomilí Belgičané

Při otevřené oponě na jevišti probíhalo až do pozdních nočních hodin spontánní rozloučení s belgickým souborem. I přes jazykovou bariéru, kterou se sice snažila překlenout tlumočnice Stáňa, bylo poslední setkání velmi srdečné. Zpívalo se, podupávalo i vášnivě diskutovalo. (sš)

(sš)

TANAP

Nevstoupíš dvakrát do stejné řeky. Voda plyne, čas letí - a ukazuje, jak zásadně je na něm divadlo závislé, jak nečekaně silná je jeho sociálně-politická podmíněnost, jak konkrétní dobová situace dokáže jednou věcí smysl dávat, jindy brát.

V TANAPu stále zůstává několik obrazů, které nám kladou hlubší otázky. Mrazivý obraz, v němž se na nás za písní o čarovném hrdém Slovensku valí tanky; to je šířavá otázka po naší hrdosti - ne těch v tancích, ti mají svojí hanbu, ale my...? Rozhovor dvou mladých skomírajících lidí, kteří neumějí žít ani umřít, protože není pro ně: smrt ztratila svůj význam stejně jako život, z vulgarizovala se na zajímavý nebo taky už nudný akt z černé kroniky, obrazovek a pláten. Zůstává i pohled na řadu falešných sebesty, na surovou nekulturnost skrytou za prázdne rituály slušnosti, na propast mezi významy slov, jejich užitím a skutečností.

Zdaleka ne všechny situace však mají stále ještě dostatečný náboj. Kde je ta doba, kdy jsme nad nimi přelétali? Voda ji vzala, volí ji vypili, páni je snědli. Kde jsou ti páni? A najednou se vyjevují nedostatky skryté za bytším nábojem. Slabý vazebnost, nevybudovaná stavba celku, chybějící tah inscenace. Chybí vnitřní temporytmus nás nedrží, inscenace se těžce prokousává časem. TANAP je svým způsobem historická věc. A kdyby nás horly lidské bílosti nedělily, snad i Československa. A tady sonda do našeho žití (či spíš přežívání) posledních čtyřicet let. (Sekvence o zrodu nového divadla nechává stranou - zdají se mi být jen sebeironickým alibismem.) Jenže skladebným principem této historie a sondy je pásmo, zapletitý útvar, který na jevišti vždy potěší, teprve dostát tvar, jenž by ho nesl v čase divákovu vnímání. Zde chybí. Nevychytáme Trnavským, že voda plyne. Ale nezastírejte si ani, co její plynutí odhaluje.

LUDEK RICHTER

TANAP je skratka pre Tatranský národný park. Inscenácia režiséra Blaha Uhlára, to nevelké javiskové dielo akoby voľne skomponované z radu pohybových a textových etud, sa na túto tému nijako neupína. Azda iba tým, že v scéne tankov naplno

zvučí kedysi hodne frekventovaná melódia vzťahujúca sa na slovenské veľhory. Ale keďko vnútorného prepájania zvukového a vizuálneho obrazu v tomto okamihu naraz pociťujeme! Rodnú zem, ktorej pojem sa cez ošúchanú melódiu stal pre nás v istom čase kľúč, rozorávajú cudzie opancierované vozidlá...

Je záhodné vedieť, že dielo vzniklo približne vtedy, keď pojem vlasti už nič neznamenalo - približne pri dvadsiatom výročí okupácie. Dnes je už skoro neuveriteľné, že inscenácia uzrela svetlo sveta a že práve tejto scéne diváci vždy najviac tleskali. A rovnako sa najväčšmi tleskalo scéne vojakov. Symbolizovala ona militantnosť krajiny mieru, harmonizovala s pocitmi divákov, ktorí pociťovali ťarchu nákladov na tento socialistický prepych.

Kritik však nesmie podliehať nostalgii, príjemným reminiscenciám na to, čo bolo, hoci aj len pred dvoma rokmi. Inscenácia je v Hronove dnes a dnes sú už mnohé z inotajov a nárazov, ktoré tak vzrušovali divákov v čase vzniku tejto práce a ktoré umožnili dostať sa súboru z Trnavy do Hronova, pasé. A dnešný hronovský divák prijal dielo pozorne, ba až so zaujatosťou. Neodváža na populadňom prečítaní sa ani zďaleka neďa označiť za mimoriadnu. Neporozumel a ani nemohol porozumieť hovoreným pasážam v prenošení na scénický znak (v jednom prípade sekera s klatom, v inom stolík, na ktorom Pavol Lančarič praží vajcia). Pretože texty samé už v čase svojho vzniku nemali nijakú väčšiu literárnu hodnotu. A vlastne všetko, čo sa na javisku deje, je dielom kolektívnej improvizácie súboru.

No jednako sa v hre ako červená, ničtiahne téma odľoženia človeka, téma nespokojnosti so stavom pred novembrom 1989, ale aj širšia téma našich prvých rodičov a následkov ich hriechu. Adam, Eva a Pokúšiteľ, ale aj archanjel Michal, ktorý vyhnať hriešnikov z raja, sú prítomní na javisku aj ako zjednocujúce persóny, aj ako varujúce symboly. Im však čitate inscenáciu ako jednotu v rôznosti, pričom máme na mysli jednotu príbehu a polyfónnosť nielen rozprávok scenáristov a režie, ale aj druhových strán scénických - od sovných čísel cez pohyb a náznak tancu až po monológa.

V skutočnosti je TANAP leopardo, čo mixáž nie predovšetkým divadla ako takého, ale naimo širších vizuálnokustických prostriedkov. Keď prím hľadadlivo statická a pritom mnohovznaková scéna Miloša Karáska, tanec a voľne chápané pohybové útvary a napokon aj literatúra hoci, ako sme už povedali, nie práve pozoruhodnej. Ale o divadle, o jeho ťažkom zrode sa v inscenácii hovorí a hrá: transparent s heslom, rodenie dievčat a aj interpretovanie citátov z Uhlárovej divadelnej biblie. To všetko bezprostredne súvisí s režisérskou neskrutnou túžbou po vytvorení nového divadla.

Presvedčil nás o tom?

ANTON KRET

PĚNÍ A ÚPĚNÍ PĚNY

Ocenit je třeba především dramaturgickou odvahu při volbě předlohy a následně i odvahu inscenační. Jenže...

Jenže Pěna dní je text výstředně obrazný a je tedy nutné jevištně jeho obraznost předat. Není to úkol snadný, neboť poetika Vianova vznesení se a plati se musí vyhnout skaliskům konkrétních materiálů divadla, s hmotou jeho herců, rekvizit a jevištních objektů.

Olomoučtí, zdá se mi, nalezi k Vianovi klíč v užším slova smyslu dramaturgický (jak převést vyprávění románu do přímé řeči divadla), ne však klíč režijní, scénografický a herecký. Vytvářejí totiž vesměs jen ilustrace toho, co se říká. Pohyb je jen doplňkem slova, ne nositelem vlastních významů navazujících vztahy k významům Vianova textu, jen „kopie“ skutečnosti, ne jejím vyjádřením jevištní akci. To platí i pro hereckou práci se scénografickými prvky: Prvé „ovládání“ se objevuje po čtyřiceti minutách, když jsou stěry na sniž užity jako vesla, jediné místo, kde scénografický prvek opravdu samostatně zafunguje je akce lékaře - kouzelníka s kouli, která dopadne na zem a místo očekávaného odkoku se rozplácne, aby do ní vzápětí lékař zapichl svou hůlku a učinil tak z ní teploměr.

Poněkud bezradná scénografie nebuduje významy dynamicky - postupným rozvíjením ze sebe, ale aditivně vnáší v okamžiku potřeby další prvky. Rámy neakcentovány ve svém významu dlouho jen člení prostor; když se pak začnou pohybovat, namísto vytvoření zužujícího se prostoru slouží jen jako „revuálky“ pro umožnění rychlých střihů dvou dialogů; nemluví již o tom, že jejich splnění po tanci naopak proti logice děje prostor otevírá.

Herectví je samostatná kapitola. Pěna dní je také text výstředně literární a je tedy především nutné zvládat materiál literatury - slova, řeč. Ale zde nejen verše, ale i prozaický text znějí těžkopádně - Vianova elegance a barvitost je ta tam. A podobně je to i s pohybem. Herci si hrají na něco co nemají v krvi, natož aby nad tím měli potřebný nadhled: nonšalanc francouzské vyšší společnosti mizí v rozklínání naší proveniencce.

Zdroj všech těch problémů - a zároveň problém hlavní - vidím v chybějící autenticitě herců. Ti se snaží hrát postavu z východiska mimo sebe, nevychází se z jejich možnosti, předností i nedostatků a výsledkem je pocit předstírání. Kdeže pak je konec tématu? A tak - při vši účtě k zmíněné odvaze i velikosti vykonané práce - si kladu otázku, proč to hraji; jenom proto, že jsou okouzleni Vianem?

Škoda toho velikého chtění, velikého snu souboru, sympatického především svým hledačstvím.

LUDEK RICHTER

Aj keď táto včerajšia svojbytná javisková práca istým spôsobom splnila aj tú vďačnú misiu, že nám pripomenula nie neslávny román Borisa Viana nazvaný Pěna, význam inscenácie je najmä v čomsi inom: vyzvala diváka k voľnému vstupu do sveta imaginácie javiskovej tvorby uskutočňovanej na podklade veľkej imaginácie slova, literatúry. A aj keď literárna epickosť trochu poznačila rytmus javiskového diela (okrem iného aj istou zdĺhavosťou predstavenia vyplývajúcou z disproporcie medzi odovzdávaním príbehu a arzenálom rýdzo javiskových prostriedkov), nemožno inscenátorom uprieť mimoriadny zmysel pre slobodné pohrávanie sa s javiskovou fantáziou, pre schopnosť odpútať sa jednak od románovej predlohy a jednak od bežných konvencií tzv. prepisovej, dramatizovanej literatúry. Ostatne, príkon k využitiu hudobnovokádnej aj básnickej zložky popri štylizovaných prostriedkoch činoherného divadla sme už postrehli v inscenácii Trachyho Tigra, ktorý bol jednou z dvoch doteraz súborom uvedených diel. A ešte jedno sa dalo vypočítavať už predtým a aj teraz: zjavne, dobre živena a aj pestro využitá záľuba v dada a absurdnom chápaní javov.

Upravovateľ a režisér Jan Roubal pracuje s hercom a s ostatnými zložkami inscenácie v rovnakej miere, rovnako intenzívne a rovnako napádito. Koliesské korčule, vozík s premenlivými funkciami, rámy kulis, ktoré nielen zmeňujú a zväčšujú hrací priestor, ale aj „hrajú“, nekonečný kostým - to všetko je síce známe z iných poetik iných divadiel doma a vo svete, ale tu je všetko zosúladené so základným režijným zámerom, neprotiv sa literárnemu materiálu a dáva dielu svojráz divadla odpútaneho, ale aj hlbavého a ráňajúceho.

A rovnako svojrázne je aj herectvo v tomto súbore, kde nieta hviezd a ani nikto k tomu svojou konkrétnou prácou nespeje, pretože mu to režia vlastne ani nedovoľuje, ale zato každý herec prísne sleduje svoj part, obsadzuje vopred vymedzený priestor a funkuje s cieľom dať zmysel scéne a dopracovať sa k jej pointe. Voľba predstaviteľov na jednotlivé role sa nezameriavala predovšetkým na zrodu typov s typmi románov, ako skôr vychádzala z hereckých možností jednotlivých členov súboru. V tomto ohľade treba priznať, že ani tu inscenátor neopodľahol vzorom tradičného činoherného divadla, ale priznáva svoj zdravý ochotnícky arant.

A že nie všetci diváci odchádzajú z predstavení nadšení? Dôvod je jednoduchý: na tento typ javiskovej poézie musíte byť naladení, musíte mať rovnakú krvnú skupinu ako jej tvorcovia. Ako, ostatne, v súvislosti s každým odvetím duchovnej činnosti.

ANTON KRET

(dokončení ze str. 1)

z javiska hronovského divadla smelou občianskou a úprimnou výzvou pre všetkých: - pre divadelníkov, aby nezotrúvali iba na tradičných postupoch, - pre divákov, aby sa zamysleli nad tým, ako dlho sa dá žiť v tichej apatii. Slovenské ochotnícke súbory sa ani v tomto období totiž nedali spútať totalitnou mocou a fungovali aj na celoštátnych prehladkach vo svojej čistej a nekompromisnej podobe. Nebolo to ľahké, veď práve na JH sa podmienky pre účasť už v dramaturgickej oblasti riadne pritvrdili. Vďaka tomu sa sem nedostal napr. taký úspešný súbor ako je Z-divadlo zo Zelenča, keď neštudoval Kafkove Premeny - dodnes úspešné i vo svete.

Napriek príkoriam (v ideolo-

gickej oblasti boli oveľa tvrdejšie v Čechách než na Slovensku) do Hronova ochotníci radi chodili. Stretnutia s českými priateľmi považovali vždy za dôležitejšie ako hocijakú atraktívnu cestu do cudziny. Preto bolo pri príprave tohto ročníka zarážajúce, že kon-

Slováci & Jiráskov Hronov

cepcia prehliadky v ponovembrovom čase už s nimi nepočítala tak ako v minulosti. Tvrdenie, že peniaze Ministerstva kultúry ČR musia slúžiť iba rozvoju kultúry českej, má síce opodstatnené jadro. Je ale otázne, či otváranie sa svetu treba začať u zatváraním sa národných divadelných kultúr navzájom. Všetko, samozrejme, ukáže čas. Isté je,

že súčasnú koncepciu Jiráskovho Hronova sme netvorili vo vzájomnej spolupráci. Je pravda, že nakoniec sa dostalo do hlavného programu päť súborov a ďalšie dva do mimofestivalového diania. To je však výsledok dlhých rokovaní s českými part-

nermi, ktorý viedol aj k zmene názvu: od Celostátnej prehliadky po Prehliadku amatérskoho divadla s českou, moravskou a slovenskou účasťou a zahraničnými hosťami.

Nech už boli okolnosti prípravy Hronova akékoľvek, snažili sme sa poslať sem to najlepšie, čo vzniklo v sezóne 1989/90: súbory z Trnavy, Brezna, Košíc, Po-

pradu a z Čadce, ktoré sa predstavili inscenáciami umelecky zaujímavými a svojim obsahom aktivizujúcimi.

Zo skúsenosti vieme, že pre slovenských ochotníkov zostáva Jiráskov Hronov napriek rôznym sporom akýmsi miestom, kde sa stretávajú nielen na javisku, ale aj mimo neho, v priateľských vzťahoch s českými kolegami. Treba preto vynaložiť maximálne úsilie na to, aby sme my, Slováci - podporili tých českých priateľov, čo sa úprimne usilujú vzájomne sa neseparovať, ale aktívne i aktivizujúco a navzájom ovplyvňovať. V ochotníckom divadle treba, prirodzene, tiež hľadať vlastné národné cesty. Jiráskov Hronov v tom však nebol nikdy prekážkou. Skôr naopak.

JANA KEPRTOVÁ

Slavík a Deyl a tvořivá dramatika

(dokončení ze str. 1)

s prosazováním dramatické výchovy u nás, naráží i na neporozumění dole. Jakou práci mu dala, aby pro bulharský soubor, který v dubnu vystupoval v Třebíči, našel publikum. Nezájem, nezájem.

Přitom, uvažujeme-li o budoucnosti amatérského divadla (nejen o ní), je zřejmá jediná šance – probouzet vztah k tomuto umění v útlém dětském věku. Hledat cesty, metody práce s dětmi, ve školách i mimo školu, mít na jedné straně nadšení pro tuto práci, na druhé však odborně vyškolené pedagogy. Dnes je zatím nemáme kde vychovávat. O významu této specifické výchovy dětí se snad nemusíme přesvědčovat, ale dovolte citovat část rozsáhlejšího článku Mirka Slavíka, vedoucího Hudradla:

„Znáte tuhle předlistopadovou? – Jaký je rozdíl mezi vědou u nás a ve vyspělých zemích? – Podstatný, ve vyspělých zemích se pokusy dělají nejednoduše na zvířatech...“

Pracuji s dětským dramatickým kolektivem. Už dlouho. Mám v souboru děti od 5 do 17 let, je jich přes třicet. Pro mou práci je důležité děti znát. Jaké vlastně jsou? Jsou přetíženy, jsou neurotické, jsou nesoustředěné. Stejně jako ve výuce přelétají z jednoho tématu na druhý, jdou po formě a ne po obsahu věci.

Ze školy se vytratila komunikace, dialog. Když učitelé provokovali dialog, jak tomu bylo např. po listopadových událostech, kdy mnoho z nich ještě nevědělo, na čí straně mají být, byl tento dialog nerovnocenný a brzy se změnil opět v monolog učitele, který si je vědom své převahy. V oněch listopadových besedách na nesmělé hlásky nakonec mnozí vytáhli křik a výhrůžky, protože se najednou nějak nedostávalo argumentů...

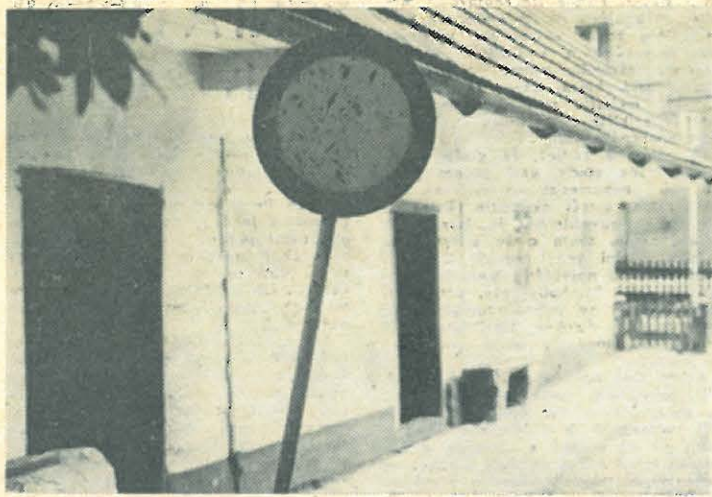
Naši přátelé z londýnského „Dramacentra“, které se zabývá výzkumem úspěšnosti výuky dětí základních škol metodami dramatické hry, byli našimi základními školami vydechováni (a to je zavedli do předem prověřených škol). Stále se dovolávají našeho Komenského a přítomní Češi jakoby netušili. Citovali nám parafrazi Komenského výroku, kterým se řídí: „Rekni mi něco a já to zapomenou, ale ukáž mi něco a já si to budu pamatovat, dovol mi něco, abych si to vyzkoušel na vlastní kůži a já to budu ovládat.“ Byli vydechováni našimi zvláštními školami a vyrovnávacími třídami. Oni je neznají. Neznají ani známkování – oni podněcují u dětí to, na co „mají“, rozvíjejí a vychovávají osobnosti, ne osoby.

U nás jsou v současné době připravovány návrhy nové koncepce základních škol. Podílíme se na nich z dramatických center, která vznikla zatím v Brně, Praze, Olomouci a Českých Budějovicích. Ve spolupráci s pedagogickými fakultami a vytvářenými školami experimentálně vyučujeme metodami dramatické hry. Výsledky, které máme nás naplňují optimismem, přestože to, o čem se u nás zatím jen šušká, jinde na světě je dávno samozřejmé.

Tolik (ve zkráceném znění) Mirek Slavík. Stáli jsme nad jeho článkem spolu s Jardou Deylem, který přimněl, že by se tyto formy výchovy měly rozvíjet z míst, kde se postupně formují zkušenosti, nezavádět je mechanicky. Je třeba nejdříve vychovávat ty, co mohou vychovávat. Budoucnost Hronova se odvíjí i odtud. –gs–

Prodloužená v bazénu

Nenechte si ujt dnešní večerní filmové představení (o půl desáté) na hronovském koupališti. Mimořádná předpremiéra atraktivního amerického filmu Oběti války stojí bezpochyby za prodloužením večerky.

zítřejší program

9.00	Diskusní klub SČDO	třída ZS
9.00	Diskusní kluby	třídy ZS
10.30	Beseda: Otomar Krejča	malý sál
11.00	Tisková beseda	klub JD
13.30	Hronovské chalupy - sraz u zvonice Římsko-katolického kostela	
14.00	Služky - Divadlo Malostranská beseda Praha	Slávie
14.00	Výběrčí - Div. studio JELO Praha	sokolovna
16.00	Kde kukačka hnízdo má - DS Krupka a JZD Lažany JD	
18.30	Vitání souborů DS SK MAJ Hronov, DS Mostáren Brezno, DS „V boudě“ Plzeň	schody JD, MěstNV
19.30	Služky - Divadlo Malostranská beseda Praha	Slávie
19.30	Kde kukačka hnízdo má - DS Krupka a JZD Lažany JD	
21.00	PONREPO (Hugo Haas)	park MAJ
22.00	Promenádní koncert	park MAJ

V čísle 3 a 4 se to zahemžilo nepřesností a chybami. Především, mylně jsme uvedli národnost paní Boril Larsen, která pochází z Dánska a nikoliv z Belgie, jak stálo v článku o Klubu mladých divadelníků. V diskusních klubech jsou lektory František Zborník, nikoliv „Zbořil“ a v klubu SČDO vedou diskusi Jiří Hraše a Petr Svoboda. A nakonec, předsedou Společnosti bratří Čapků je pražský herec Vlastimil Fišar. Omlouváme se. Stejně tak jsme si vědomi, že nám občas utečou chyby vznikající při sazbě. Mají na to vliv pouze dlouhé noci a krátká rána?

—red—

Za lidové ceny

Díle beznadějně vyprodala edici Minus 21 a uvolnila svou „prodejnu“ v přízemí ZS podniku s podivným názvem Publikace. Koupit si zde můžete za lidové ceny lidové četění - například o přírodních krásách a pamětihodnostech Hronova, ale také seriální literaturu - Nástin metodiky amatérského herectví prof. Jana Císaře, Zpravodaje z letošní Loutkářské Chrudimy a také velmi zajímavé přílohy lidového hronovského Zpravodaje Česká kamera a Režijní inspirace.

—el—

A okolo Hronova...

Jenný pobyt tu – v Hronově. Hronov – to nie sú len predstavenia, diskusní kluby a různé kulturno-osvětové akce. Hronov má aj svoje jedinečné turisticky atraktívne okolie, bez ktorého by JH jednoducho nemohol byť tým Hronovom, ktorý sa nám vryl do pamäti. Škoda, že organizátori JH nepokračujú v sympatických turistických výletoch do okolia Hronova, ako ich napr. v roku 1967 organizoval pán Vlach na neďalekých vrch Bor. Priateľstvo, ktoré sme vtedy nadviazali s niekoľkými „divadelníkmi“ turistami, napríklad s p. Kráľom, pretrvávajú už takmer štyristoročie.

Hledání otevřenosti

Často potkáváme lidi, kteří říkají to, co se od nich čeká, bez ohledu na vlastní přesvědčení. Možná i my jsme občas stejní. Tyto vlastní, či cizí lži přijímáme bez boje proti nim. Je to správné? Neměli bychom se této vlastnosti zbavit? Cesta k tomu není jednoduchá, ale především člověk, který se zabývá jakýmkoliv druhem umění, by se na ni měl vydat.

František Zborník se ve svém semináři snaží přivést asi dvacet mladých lidí na tuto cestu. Pokud na ni někdo stojí, možná se po tomto týdnu už nikdy nevydá po nesmyslných odbočkách. Pro divadelníka je důležité uvědomit si, proč divadlo dělá, co jej k tomu vede, proč vůbec předstupuje před publikum, zda má k tomu právo, zda má co říci. Ale divák si musí klást otázky, proč vlastně sedí v divadle, čím mu divadlo může pomoci a k čemu má sloužit. Člověk, který si chce odpovídat by měl především znát sám sebe. Uvědomění si svých omezení a možnosti a vyrovnání se s nimi, je jedním z cílů semináře.

V prvních hodinách se pokusili František Zborník a jeho kolega Mirek Anton zbavit své žáky pocitu strachu či studu ze sebe a svých pocitů a pomocí praktických cvičení naznačit cestu intenzivního vnímání partnera. Tato cvičení vyžadovala poměrně velkou otevřenost a ne všichni účastníci byli schopni na ni přistoupit. I já patřila mezi ty, kterým nedůvěřivost vůči neznámým lidem brání zapojit se do těchto akcí. Účastníci se učí říkat pravdu, protože bez příznámí vlastních pocitů cvičeními nelze projít. To je důležité pro další fáze semináře, kdy diskuse o představeních je mostem k velmi otevřeným rozhovorům o problémech filosofických, sociologických a politických.

(Podle názorů F. Zborníka a z vlastní zkušenosti napsala - von)

Škoda, že nám zanikla sympatická „hospůdka“ na Máchovských končinách v dome postavenom doslova a do písmena na hraničné čiare s Poľskom, kde nás pani máma Bartoňová ponúkla cmarom a s čiernym domácim chlebom a maslom, alebo aj chladeným pivom.

Škoda, že zanikla ďalšia historická a taká typická „hospoda Praha“ v Zlížku so svojou neopakovateľnou atmosférou schopnou „ukojiť“ aj tie najromantickejšie chůtky nás, obyčajných pozemšťanov.

Škoda, že sa ochudobnil 60. JH o niektoré spoločenské prejavy, ktoré svojím spôsobom sprostovali sviatok divadelných festivalov Hronova. Lebo či sa to niekomu páči, či nepáči, Jiráskove Hronovy boli a myslím, že ak sa uchováajú, aj budú, pre nás – ochotníkov – vždy sviatkami. A k sviatkom patria neoddeliteľne aj isté ceremónie a to v každom veku a v každom spoločenskom systéme.

MANZELIA GREGOVCI
Z KOŠIC